

EU agroiinfo

UniCredit
Leasing

MJESEČNIK ZA PRILAGODBU HRVATSKE I BOSANSKO HERCEGOVAČKE POLJOPRIVREDE EUROPSKOJ UNIJI

BROJ 6/7 • prosinac2008./siječanj 2009.

**Nikad čudnija
maslinarska godina**

Eurotier 2008.

***Puno zdravlja,
sreće i
blagostanja
u 2009. godini***

agrotehnika UniCredit

POSJETILI SMO:
AGROMEK 2008 U
DANSKOJ

GRNIFENDT

PREDSTAVLJAMO OLT-OV
SJETVOPRIPREMAČ OSST

Sretan Božić i
Nova godina

ovlašteni prodajno - servisni centar

FENDT

Pored prodaje i servisa nove mehanizacije BELJE REMONT d.o.o. vrši i prodaju rabljene poljoprivredne mehanizacije i priključnih strojeva uz povoljne uvijete plaćanja i mogućnost narudžbe.

BELJE REMONT d.o.o.

Osječka 4, 31300 Beli Manastir,
tel. +385 31 790-340 fax. +385 31 702-590

IMPRESSUM:

EU agro info

Časopis za prilagodbu hrvatske i bosanskohercegovačke poljoprivrede EU i Glasilo Agrokološkog društva

Osnivači:

Intersigma d.o.o., Agro ekološko društvo
www.agro-eko.info, Agro klub

Izdavači:

Intersigma d.o.o., Agro ekološko društvo
intersigma1@gmail.com

Direktor:

Ivan Prašnjak, oecc

Glavni Urednik:

Damir Rukovanjski, dipl.ing.agr.
rukica@email.t-com.hr
tel/faks: 031 376407
0916050506, 0989503745

Zamjenik urednika:

Franc Sauer, euagroinfo@email.t-com.hr

Adresa uredništva

EU Agro Info, Osijek, Vijenac lipa 31
agrotehnika@email.t-com.hr
euagroinfo@email.t-com.hr

Izdavački savjet:

Werner Knopfler, dipl.ing.agr.
Franz Sauer, Drago Sabolić, Jozephine Pfaff, Dražen Rukovanjski, dr.vet.med., Dunja Rukovanjski, dr.vet.med.
Prof.dr.sc. Dragutin Bodakoš, dr.vet.med.
Anto Kobaš, dipl.ing.agr., Boris Palinkaš, Vladimir Tribuljak, dipl.ing., Prof.dr.sc. Gordana Bukvić, Doc.dr.sc. Mirjana Brmež, Prof.dr.sc. Vlatka Rozman, Zoran Galić, dipl.oec., Marin Barić, dipl.ing.agr.
Eugen Sauer, dipl.ing.agr., Damir Vorkapić, dipl.ing.agr.
Zdravko Horvat, Igor Kovač, dipl.ing.agr.
Zrinka Dželihodžić, dipl.ing.agr.

Marketing i prodaja

Ivan Prašnjak, oecc
+385 (0)91/5106-956
intersigma1@gmail.com
ivan.prasnjak@os.t-com.hr
Pretpлата (tiskano izdanje) za Hrvatsku 6 brojeva 90 kuna, 12 brojeva 150 kuna
Jedinična cijena 15,00 kuna
Pretpлата PDF izdanje 12 brojeva 100 kuna
Članovi Agrokološkog društva, Agro kluba i Hrvatske udruge za promicanje ruralnog turizma ne plaćaju posebno pretpлатu nego ga dobivaju u sklopu članarine

Rukopise i fotografije na upit vraćamo.
Pretisak preporučeni i dopušteni uz naznaku "Iz EU Agro info". Pravo korištenja tekstova i fotografija: EU farmer ltd, i AGRO BIZNIS GmbH, te fotografija Iowa farmer today i Illinois farm news. Tekstovi su djela potpisanih novinara i autora i uredništvo ne odgovara za eventualne nastale greške i prouzročene štete. Tekstove osiguravaju članovi AGRO EKOLOŠKOG DRUŠTVA

Grafičko oblikovanje:

Gilih grafički studio Osijek

Tisak: Grafika d.o.o. Osijek

AGRO INFO

Uvodnik 4

EU AGRO INFO U POSJETI OPĆINI LJUBUŠKI U ZAPADNOHERCEGOVAČKOJ ŽUPANIJI

U vinogradarstvu, ekologiji i ruralnom turizmu vidi se perspektiva za stanovnike Ljubuškog .. 7

SAJAM «SOMMET DE L'ELEVAGE 2008' – CLERMONT FERRAND

Europski stočni sajam broj 1 12

RASPORED MANIFESTACIJA UZ VINOGRADU, VINARSTVO I PODRUMARSTVO U 2009. GODINI

Vinski sajmovi Europe 14

HRVATSKI STOČARI POSJETILI STOČARSKE FARME U FRANCUSKOJ

Pašnjaci puni simentalca, charolliaisea

i limousina 15

UVJETI KOJE MORAJU ISPUNJAVATI TURISTIČKI I UGOSTITELJSKI OBJEKTI NA SEOSKOM OBITELJSKOM GOSPODARSTVU IZUZETNO SU RIGOROZNI

Kušanje vlastitog vina ili rakije 18

NEDOUMICE KOJE U POLJOPRIVREDU DONOSI EUROPSKA UNIJA

Nasljeđivanjem se ne može dijeliti OPG 19

AGROKLUB.COM I EUAGROINFO NA EUROTIER 2008. U HANNOVERU

Velika izmuzišta najviše su tražili kupci

iz Rusije 20

NIKAD ČUDNIJA GODINA ZA DALMATINSKE MASLINARE

Najev: Neki mogu samo bogu zahvaliti što su

masline uopće i preživjele 22

AGRO TEHNIKA

ATOMIZERI

Radionica u Kutjevu 3

PETROKEMIJA

Nema poskupljenja umjetnog gnojiva 3

Navigator u Garešnici i Komletincima 3

NAŠ POSEBNI IZVJESTITELJ SA SAJMA AGROMEK U DANSKOJ DONOSI SVOJE DOJMOVE S DIJELA MANIFESTACIJE KOJA SE ODNOSI NA MEHANIZACIJU

Utrka u inovacijama i na izdržljivosti

materijala 4

ČUVANJE I SPREMANJE POLJOPRIVREDNE MEHANIZACIJE

Pažljivo s preparatima 8

LAKTOFRIZI

Bazeni za mlijeko 10

GASPARDO

Pneumatska sijačica povrća 10

AGROMEHANIKA KRANJ

Prskalice traktorske i hobi 10

ZABILJEŽENO UZ PUT

S oračima na baranjskoj njivi 15

OVJESNI SJETVOPRIPREMAČ SREDNJE TEŠKI – OSST

Fina priprema tla 16

NAVODNJAVANJE VOĆNJAKA SUSTAVOM KAP PO KAP

Trajnost cijevi Netafima jednaka trajnosti

nasada 20

MASSEY FERGUSON VINOGRADARSKI TRAKTOR

MF 3400 još uvijek imponira 22

JEDINI U HRVATSKOJ

EU Agro info PDF-izdanje

Godišnja pretplata
100,00 kuna

Naručite sms-porukom
ili nazovite
na brojeve

098/9503-745
091/5106-956

ili

agrotehnika@email.t-com.hr
euagroinfo@email.t-com

pošaljite mail adresu
na koju šaljemo
PDF-izdanje i račun

IZMEĐ MEĐE

I VRAPCI BI U VOĆARE

- **No, uz ogromne količine trave uz golf idu hoteli, apartmani, kućice, restorani i slično - Priroda ima svoje zakonitosti. Danas ti da jednu, a sutra uzme dvije - Europa je i do sada mogla bez naših jabuka, pa nema razloga da ne može bez njih i dalje**

Glavni urednik, Damir RUKOVANJSKI, dipl.ing.agr.

poslije pranja ruku ostaju otisci prstiju. Ne samo u kriminalistici, već i u životu. Lagano je sada našem Ministru zdravlja kada je na vlasti lupati po onima ispod sebe. Nitko ne radi, svi troše usluge koje su previše jeftine. Ispada da nitko nije zaslužio ni kada umre na cesti da ga se pokupi i odnese. Provlače malo zakon ovaj, pa malo onaj i tako mic po mic dok se ne steknu uvjeti za podvlačenje repa. Kada budu uvidjeli da to ne valja, jednostavno će oprati ruke i reći «puj pik ne važi». Bez crvenila na licu svi će oni sada

te si misliti koliko bi glasova dobio HDZ da je u kampanji prije izbora istakao da će uvesti ponovno plaćanje kod liječnika opće prakse. Milinović sada kaže kako se ono zvalo onako, a sada se zove ovako. Rekli bi priče za malu djecu. Izračunao je Sanader sa svojom svitom koliko se godišnje, dnevno, mjesečno ili nekako drugačije dođe kod doktora i koliko je to puta određeni iznos u kunama, te koliko će to na koncu napuniti blagajnu. Pa je to jednostavno, vodeći se zakonom «malih puta velike brojke», uskliknuo eureka, i nakon toga proveo zamisli u djelo. Pa ako će to pomoći našoj državi neka ga, reći će mnogi. Ima onih starijih koji su više puta prolazili reforme zdravlja u životu, pa na kraju ističu da je ustvari važno da što više reformi doživiš, to je i život duži.

Jabuke

Sve je brujalo posljednjih godina od priča kako je budućnost u trajnim nasadima. Jabuke? Tko će ih sada i kupiti tolike. Europa je i do sada mogla bez naših jabuka, pa nema potrebe da ih i sada kupi. Ali i vrapci na granama su već htjeli postati voćari i vinogradari koliko su slušali priče o potrebi podizanja trajnih nasada.

gledati preko televizijskih kamera svima u oči i lagati sve redom. No, iako će to najviše pogoditi najsiromašnije slojeve stanovništva u koje pripadaju i umirovljenici na selu, oni će preživjeti i doživjeti da isti ti se pospu pepelom i kasnije u nekoj predizbornoj kampanji ukinu i participaciju i sve dodatne dažbine. Može-

ŠTO VIŠE REFORMI - DUŽI ŽIVOT

Nešto slično, kao kad kažu da nije važno kolika je mirovina, nego koliko je dugo primaš. No, ako smo već mogli progledati kroz prste im za reformu zdravlja kako našoj vlasti dopustiti onu glupost s golf terenima. Pa kada se nekom sviđa teren, pokaže prstom i seljaku se može dogoditi da ga izvlaste s terena na kojem ima nekakve nasade. I eto ti. Časkom mu se dogodi da njegovo poljoprivredno zemljište za koje ni u ludilu nije mogao dobiti

dozvolu da ga prenamjeni u gospodarsko ili građevinsko, postane turistički ne samo atraktivno, već i određeno za izgradnju. No, uz ogromne količine trave uz golf idu hoteli, apartmani, kućice, restorani i slično. A sada se postavlja pitanje kako na nekom od otoka

Lažovi

No, iako će to najviše pogoditi najsiromašnije slojeve stanovništva u koje pripadaju i umirovljenici na selu, oni će preživjeti i doživjeti da isti ti se pospu pepelom i kasnije u nekoj predizbornoj kampanji ukinu i participaciju i sve dodatne dažbine. Možete si misliti koliko bi glasova dobio HDZ da je u kampanji prije izbora istakao da će uvesti ponovno plaćanje kod liječnika opće prakse. Milinović sada kaže kako se ono zvalo onako, a sada se zove ovako.

ili krša održati travu takvom da može poslužiti golfu. Pa ogromne količine vode, umjetnog gnojiva, herbicida, minerala i slično. Pa lako propusni krš će to doslovce gutati i poslije sve to vratiti u more.

Ako se podsjetimo one sramotne privatizacije prije 15-tak godina sjetit ćemo se kako je i tada prvo rađena zakonska podloga za pljačku. Tako ni ovo što se radi s golf terenima nije ništa drugo nego zakonska predigra pljački 21. stoljeća. A našim poštenim ljudima ostaje samo da razmišljaju kako da rade ono što su obećali, a da zaborave ono što je njima obećano. Lijepo je jedan naš seljak objasnio s par riječi što je političar, odnosno koja je njihova omiljena poslovice. Dok je rad stvarao čovjeka oni su bili voajeri. Dodao je još jednu. Skromnost u svemu i svačemu ne vodi nikamo.

ŠTO ZEMLJA JEDNOM DA, DVA PUTA UZME

Iako bi se ova godina u povijesti hrvatskog agrara mogla pamtit kao jedna od rijetkih agrarnih godina u hrvatskoj povijesti po rekordnoj proizvodnji gotovo svih poljoprivrednih kultura, visokoj otkupnoj cijeni i povećanim poticajima, a što je najvažnije, napokon i po - dobroj zaradi, sve to treba uzeti s debelom rezervom. Jer priroda ima svoje zakonitosti. Danas ti da jednu, a sutra uzme dvije. I ne

treba previše biti euforičan. Vratit će to seljaci dvostruko. Kaže se da svakih dvije do tri godine imamo katastrofalnu sušu. Taman onako da uzme ovaj ovogodišnji plus. Seljaci su, iako to većina nerado priznaje, prvi put nakon dužeg

Suša

Kaže se da svakih dvije do tri godine imamo katastrofalnu sušu. Taman onako da uzme ovaj ovogodišnji plus. Seljaci su, iako to većina nerado priznaje, prvi put nakon dužeg niza godina na poljoprivrednoj proizvodnji dobro zaradili. No, čemu sve to kada su gubili prethodne tri, a moglo bi se dogoditi tako i naredne tri.

niza godina na poljoprivrednoj proizvodnji dobro zaradili. No, čemu sve to kada su gubili prethodne tri, a moglo bi se dogoditi tako i naredne tri.

KUKURUZ, KUKURUZ PA KUKURUZ

Jedino tržišna cijena kukuruza nije bila dobra. No, na konju su ipak bili stočari jer su imali jeftinu hranu. No, oni koji su kukuruz sijali za prodaju, a ne

za vlastite potrebe, nezadovoljni su cijenom od 0,60 kn/kg, unatoč povećanju poticaja na 2.250 kn/ha. Međutim, vjerojatno je i prirodno da ga stočari za svoje potrebe uvijek proizvedu dovoljno kako bi imali rentabilnu proizvodnju. I zato je bilo lošije onima koji su sijali kukuruz za prodaju. A čega se treba možda i više bojati od same suše ili leda. Nagomilanih kredita i visokih kamata koje neki već sad ne mogu otplaćivati. Mnogi su na selu i sami krivi što su dospjeli u takovu situaciju, no moramo priznati da se naše poljoprivrednike stalno doslovce gura u nova ulaganja. Ako stotinama puta kažete laž ona postaje istinita. Sve je brujalo posljednjih godina od priča kako je budućnost u trajnim nasadima. Jabuke? Tko će ih sada i kupiti tolike. Europa je i do sada mogla bez naših jabuka, pa nema potrebe da ih i sada kupi. Ali i vrapci na granama su već htjeli postati voćari i vinogradari koliko su slušali priče o potrebi podizanja trajnih nasada. A i govedarstvo ipak neprirodno raste. Posebice kada vidimo da je sve više onih koji kreću s tim poslom od nule. Nit imaju znanja, niti dovoljno zemlje, a osim lopate i hrpe novčanica u očima ne vide ništa drugo. Traktori, priključci, kombajni, rotolaktori, riblje kosti kupuju se kao kruh i mlijeko. Nažalost, već imamo i riblje kosti koje kravu vide sve rijeđe. Ministarstvo kasni s isplatama premija za mlijeko, te novcima za kapitalna ulaganja, potpore za prvotelkinje. Uz sve to, neki farmeri razmišljaju i o zatvaranju farmi, jer ih opterećuju skupi krediti koje su podigli kod komercijalnih banaka. Ako bi se još ukinule i premije i smanjila cijena mlijeka, kako se šuška, 80 posto proizvođača mlijeka moglo bi nestati ističu u udruzi proizvođača mlijeka. Predvidjeli smo sve što će se dogoditi, ali nemamo pojma što nas je zadesilo.

www.agroklub.com

NEMA STRAHA ZA RADNA MJESTA

Nakon što su krajem srpnja "Đakovačka vina" prešla u vlasništvo Kutjeva d.d., vlasnika Envera Moralića, na čelo toga, jednog od najpoznatijih proizvođača vina ovih krajeva, stao je i čovjek iz njegovih redova. Direktorom Đakovačkih vina imenovan je Vlado Bekavac, dok će, kako najavljuju u tvrtki, u siječnju sljedeće godine biti održana skupština na kojoj će se imenovati i novi nadzorni odbor. Straha nema, tvrdi novi direktor, za uposlene radnike, kojih trenutačno ima devedeset i dvoje, dapače, otvaraju se nova radna mjesta. "Od moga dolaska uposlena su tri mlada diplomirana inženjera, a namjera nam je ojačati kooperaciju, što ćemo ostvariti upošljavanjem stručnjaka vinogradara koji će svojim savjetima pridonijeti kvalitetnijem ulazu grožđa. Nitko nije dobio otkaz, dok je dvoje radnika otišlo u mirovinu redovnim putem", kaže Bekavac.

AMBICIOZNI PLANOVI

Podizanja novih vinograda, jačanje brenda đakovačkog rizlinga te odabir sorti koje traži tržište, samo je dio planova koji stoje pred novim vlasnikom Đakovačkih vina. "Stolna vina izbačena su iz proizvodnog programa i prioritet smo dali đakovačkom rizlingu. Nastavili smo rekonstrukciju postojećeg vinskog podruma, početu još 2006. godine, koja bi trebala biti gotova do nova sezone, odnosno berbe 2009. godine. Također se radi na redizajnu etiketa i boca te se ispituju nova tržišta, prije svega izvozna", navodi Bekavac, te dodaje kako su se do sada njihova vina mogla pronaći na policama Bosne, Švicarske i Češke. "I dalje ćemo pokrivati navedne zemlje, posebno susjednu Bosnu, no i sva bliža tržišta. Do sada nismo bili, u značajnijoj mjeri, prisutni u dijelovima južne Hrvatske, što također namjeravamo promijeniti", zaključuje Bekavac.

SVE VIŠE GROŽĐA OD KOOPERANATA

Veliki iskorak u povećanju proizvodnje pokazuje i činjenica da su Đakovačka vina prošle, 2007. godine, proizvela tri milijuna i 50 tisuća litara vina. "U vinariju je tijekom ovogodišnje berbe zaprimljeno 4.465.350 kilograma grožđa koje je prerađeno i u konačnici rezultiralo proizvodnjom od 2.917.000 litara mladog vina. Isto tako, valja reći kako je od kooperanata, kojima smo kreditirali sadnju vinograda, otkupljeno 1.830.660 kilograma grožđa, što je u odnosu prema protekloj godini povećanje od čak 80 posto", kaže Bekavac. Đakovačka vina raspolazu s 382 hektara vinograda u rodu, dok 18 hektara pokrivaju vinogradi sađeni 2005. godine od kojih se puni rod očekuje 2009. godine. Najzastupljenija je graševina s 270 hektara, rizvanac s 37, ružica bijela 32 hektara, a ostalo su visokokvalitetne bijele i crne sorte grožđa. "Očekujemo kako će se vina iz ovogodišnje berbe na tržištu pojaviti već početkom sljedeće godine te će biti iznimne kvalitete" zaključuje Bekavac.

U planovima novog vlasnika našla se i adaptacija starog podruma. "Radimo na projektu kojim bi podrum trebao postati restoran-konačište, s prostorom za degustaciju i edukaciju o vinima. Bit će to iskorak u promotivnom smislu Đakovačkih vina, kaže Vlado Bekavac.

RAZVOJ RURALNIH KRAJEVA

38 novih ugovora

Prema Ministarstvu poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja u 2008. godini iz Virovitičko-podravske županije stiglo je 50 zahtjeva, a odobreno je ukupno 38 u ukupnoj vrijednosti od 3,8 milijuna kuna. Odobreno je visokih 76% zahtjeva, što ovu županiju svrstava u sam vrh po iskorištenosti novčanih potpora za razvoj ruralnih krajeva.

U prostorijama županije ugovore je uručio državni tajnik Ministarstva Stjepan Mikočič, dipl. ing. Najviše sredstava od 2,5 milijuna kuna ili za 14 zahtjeva odobrena su novčana sredstva za priključenje OPG-a na osnovnu infrastrukturu (prilazni putovi na farme, priključci na električnu mrežu i sl.)

Tri zahtjeva su odobrena za uređenje vinskih cesta i putova meda u ukupnoj vrijednosti od 191.000 kuna. 613.000 kuna ili za 5 zahtjeva odobrena su sredstva i kupnja opreme za preradu vlastitih proizvoda na OPG-ima (prerada mesa, mlijeka, povrća i sjemena).

Za poboljšanje turističke ponude na OPG-ima odobreno je 80.000 kuna za 2 zahtjeva, te 2 zahtjeva za uzgoj i plasman cvijeća u iznosu od 191.000 kuna.

Srednja škola u Pitomači dobila je sredstva u iznosu od 89.000 kuna za opremanje i uređenje svog praktikuma. 176.000 kuna namijenjeno je Udruzi Strojni prsten za nabavku strojeva, a 26.000 kuna za 10 zahtjeva OPG-a za naknadu troškova stručnog nadzora i postupka potvrđivanja u ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji u 2008. godini.

AGROLAGUNA POREČ

UROD MASLINA 37 POSTO VEĆI

Berba maslina u Agrolaguni iz Poreča ove je godine završila s rekordnim prinosom. Na 225 hektara maslinika ukupno se nalazi 65.000 stabala maslina koja su ove godine donijela 880.000 kilograma ploda masline, 37 posto više nego u prošloj godini. Od toga je proizvedeno 130.000 litara maslinova ulja te je Agrolaguna ujedno i najveći proizvođač maslinova ulja u Hrvatskoj koji ras-

polaže vlastitom uljarom, a čiji je godišnji kapacitet prerade 1.200.000 kilograma ploda maslina. Masline se prerađuju postupkom hladnog prešanja, čime se dobiva ekstra djevičansko maslinovo ulje s udjelom slobodnih masnih kiselina od 0,08

do 0,2 posto. Tako dobiveno ulje najbogatije je nutritivno vrijednim elementima, uz isto tako bogatu aromatičnu notu, a sorte poput bjelice, buže, leccino, pendolino, picholine i ascolana jamstvo su najviše kvalitete ekstra djevičanskih maslinovih ulja.

U VINOGRADARSTVU, EKOLOGIJI I RURALNOM TURIZMU VIDI SE PERSPEKTIVA ZA STANOVNIKE LJUBUŠKOG

- Navodnjava se oko 4 tisuće hektara s oko 180 kilometara sustava što je skoro polovica BiH osiguranja vode za nasade i usjeve - „Vinogradi Nuić“, sedam hektara žilavke i blatine i nešto malo kaberneta - Eko farma Cerno, uzgaja pazinske purane, domaće piliće, tovne piliće, guske, koke nesilice i paunove – Čuvalo, uspijem proizvesti oko pola milijuna sadnica cvijeća godišnje - Mali plavac obitelji Begić iz Prologa

Snakanom da vidimo kako žive i što rade naši Hrvati u susjednoj BiH, posjetili smo Zapadnohercegovačku Županiju, općinu Ljubuški. Jedan od najboljih vinorodnih krajeva BiH, u kojem se uzgajaju autohtone sorte hercegovačkih sorata, Žilavke i Blatine, gdje se proizvodi zdravo voće i povrće, odnosno gdje je agrar temelj gospodarstva. Domaćini, Nevenko Barbarić, gradonačelnik i Davorin Medić, predsjednik općinskog vijeća doista se mogu pohvaliti uspjesima. Ljubuški sa svojim resursima, kako geostrateškim položajem, prirodnim ljepotama i

veoma vrijednim ljudima, je postao jedna od veoma važnih destinacija, za ulaganja u gospodarstvene objekte, podizanje plantažnih nasada vinograda, maslinika i drugih poljoprivrednih proizvoda i razvoj turizma.

O svim tim prednostima, uspjesima i daljnjim planovima, razgovarali smo s našim domaćinima i tom prigodom gradonačelnik je kazao: Kada se govori o sveukupnoj gospodarskoj situaciji u Ljubuškom i njegovom okruženju stanje nije još uvijek dobro. Trenutno je uposleno oko 5 tisuća ljudi, a na zavodu za upošljavanje

imamo oko 2 tisuće neuposlenih. Prije rata Ljubuški je bio izrazito nerazvijena općina. Danas je doista bolje, ali broj neuposlenih je još uvijek velik, To nam je jedan od prioriteta za rješavanje. Ljubuški nastanjuje 28.500 stanovnika na 29 tisuća hektara površine. To se odnosi na grad Ljubuški i 17 mjesnih zajednica. Pored svih iseljavanja uspjeli smo zadržati kontinuitet broja stanovnika. Prirodni priraštaj svih ovih godina je pozitivan i nadamo se da će tako i ostati. Za opstanak na ovim prostorima veoma je bitan gospodarski razvoj kako bi ljudima pružili prigodu za

rad i dostojan život. Posljednjih godina radili smo na uređenju infrastrukture kako bi poboljšali i uvjete za život. Kod toga posebnu pozornost smo posvetili ruralnim prostorima, a to je i preduvjet za privlačenje, kako domaćih tako i stranih ulagača. Ljubuški ima cijeli niz privatnih gospodarskih subjekata koji su i nositelji razvoja ovoga kraja. Oni i upošljavaju veći dio uposlenika. Pored svega za nas je glavna gospodarstvena grana poljoprivreda, s obzirom na uvjete koje imamo, a to je obilje vode, oko 8 tisuća hektara kvalitetnog obradivog zemljišta.

NAVODNJAVA SE ČETIRI TISUĆE HEKTARA

Od toga se oko 4 tisuće hektara navodnjava, s oko 180 kilometara sustava za navodnjavanje, a to je skoro polovina sustava cijele BiH. To je zasluga i naših ljudi koji su tradicionalno dobri radnici. Glavni nedostatak u agraru je nedostatak tržišta što našim poljoprivrednicima sužava prostor. Banke s ovih prostora nisu zainteresirane za plasiranje svojih sredstava u ovu oblast. Problem je u netransparentnosti podjele poticaja u ovoj oblasti, kao i veličina sredstava koja je odobrava-

I ove godine sudjelovali su na Jesenskom Zagrebačkom Velesajmu u sklopu Eko-Etno Hrvatska

ju za proizvodnju. Na uređenju poljskih putova uložili smo velika sredstva. Oko 1,200.000 konvertibilnih maraka i nasuli oko 130 tisuća kubika zemlje za uređenje naših polja. Ta priča još uvijek nije završena jer ukupna kilometraža iznosi oko

250 kilometara. Do 20008. godine obrađivalo se oko tisuću hektara i evidentan je podatak kolike mogućnosti za povećanje poljoprivredne proizvodnje postoje. Ovim problemom se bavi samo lokalna uprava i niti jedan drugi subjekt. Ja imam

• U selu Proboj i tu zatekli mladog entuzijastu, cvjećara Zrinka Čuvala

Načelnik općine, Nevenko Barbarić

stalno kontakte s raznim tvrtkama i institucijama iz Hrvatske i ja se nadam da ćemo naći rješenje za tržište i druge međusobne interese. U daljnjim planovima je razvoj malog i srednjeg poduzetništva. Za sada je to na niskoj razini ali postoje svi preduvjeti za razvoj. Mi sa naše strane smo spremni pružiti svu potporu u izradi planova, projekata, kako bi pomogli našim ljudima u realizaciji planova.

PRENAMJENA 350 HEKTARA ŠUMSKOG ZEMLJIŠTA

Oko 350 hektara šumskog zemljišta dali smo u koncesiju našim ljudima i intenzivno se radi na prenamjeni toga zemljišta za podizanje novih nasada. Rijeka Trebižat, oko 150 izvora na ovom prostoru sa svojim vodopadima, kulturno povijesna baština o kojoj svjedoči i najstariji muzej u BiH, nalazište Gračane iz rimskog doba, kula Herceg Stjepana što vječno bdije iznad Ljubuškog, blizina svetišta Međugorje, su velike prednosti razvoju turizma i to nam je također jedan od bitnih zadataka. Upravo je u izradi i prva monografija Ljubuškog s ogromnim brojem veoma lijepih podataka koji prezentiraju Ljubuški. S mogim mjestima u Hrvatskoj imamo veoma dobre i prijateljske odnose a o tome svjedoči naše sudjelovanje na Zagrebačkom velesajmu u sklopu Eko-Etno sela. Mnogi gosti iz hrvatske koji posjete Ljubuški veoma se iznenade jer predodžba je o Hercegovini drugačija. Svi tamo vide samo krš, zaključio je gospodin Barbarić.

VINOGRADI NUIĆ

Da bi se uvjerali u intenzitet radova na prenamjeni krševitog tla u obradivu površinu posjetili smo radilište tvrtke „Vinogradi

Inoks posude u podrumu obitelji Begić

Impozantan pogled na flaširana vina Begićevih

Nuić” i jedan njihov vinograd. Tu smo zatekli mladog 25 godišnjeg agronoma gospodina Ivana Marinovića koji se skrbi o vinogradima. On nas je upoznao s radom i planovima vinarije i pokazao nam postrojenje koje krš pretvara u tlo pogodno za podizanje novih nasada vinograda. Porazgovarali smo s Ivanom i on je kazao; u tvrtki Vinogradi Nuić sam voditelj proizvodnje. Tvrtka trenutno raspolaže sa 7

hektara vinograda uglavnom autohtonih sorata žilavke i blatine i nešto malo kaberneta. U planu je posaditi još oko 150 tisuća trsova i u tu svrhu pripremamo novu površinu s najmodernijim i najjačim strojem „Trenkor“ američke proizvodnje za drobljenje kamena i pripremu terena za sadnju. Doista veoma impozantan stroj koji drobi kamen i do 80 centimetara dubine.

EKO FARMA CERNO

Nakon toga posjetili smo u selu Cerno Obiteljsko gospodarstvo „EKO FARMA CERNO“ koje uzgaja pazinske purane, domaće piliće, tovne piliće, guske, koke nesilice i paunove. Osim toga obitelj se bavi i ruralnim turizmom.

Tu smo zatekli vlasnika Žarka Sušeca i upitali ga može li se živjeti od toga što radi. On je kazao; Pored pradarstva se bavim i vinogradarstvom a upravo pripremam objekat za bavljenje ruralnim turizmom. Posao oko peradarstva je dobar ali to je samo sezonski posao i uz njega morate imati i neku drugu djelatnost kako bi mogli normalno živjeti. Kapacitet proizvodnje u peradarstvu je do 3 tisuće komada mjesečno što znači da se kroz petomjesečnu sezonu može uzgojiti 10-15 tisuća komada. Za ovaj posao nisam dobio nikakva poticajna sredstva i sve sam osobnim sredstvima financirao. Bilo bi dobro kada bi u budućnosti dobili nekakav poticaj, jer moja osmočlana obitelj treba doista prilična sredstva za normalan život. Sretna je okolnost što smo većim dijelom uposleni i imamo svoja mjesečna primanja pa se lakše živi. Uz ovaj posao bavim se izradom betonske galanterije pa i na taj način pomalo potpomažem kućni proračun. Bilo kako bilo sve ovo što radim zahtjeva puno truda i vremena. Sretan sam što imam dobru potporu u obitelji jer skoro svi sudjelujemo u ovom poslu.

KRIZANTEME ZRINKA ČUVALA

Obilaskom općine našli smo se u selu Proboj i tu zatekli mladog entuzijastu, cvjećara Zrinka Čuvala koji je za blagdan Svih Svetih bio posadio 13 tisuća sadnica krizanteme. On nam je kazao kako je po struci poljoprivredni tehničar, a ovim poslom se bavi oko 6 godina.

- Prije toga sam se bavio uzgojem drugih poljoprivrednih kultura. Prije dvije godine sam tvrtku registrirao kao poduzeće za proizvodnju presadnica i uzgoj sezonskog cvjeca. Tijekom godine uspijem proizvesti oko pola milijuna sadnica i sve to plasiram na području Hercegovine.

Vinograd u kamenu

Žarko Sušec ispred svog peradarnika

Purani Suševih

ne. Moja šesteročlana obitelj, pošto imam četvero djece uz veliki trud može uz ovaj posao preživjeti. Iz godine u godinu povećavam proizvodnju i nadam se da ću to moći i nadalje. O tome odlučuju i neki drugi čimbenici ali nadam se da će svake godine biti bolje. Sve sam ovo postigao vlastitim sredstvima bez ikakve pomoći zajednice. Očekujem da će u budućnosti i na ovim prostorima krenuti dodjela poticajnih sredstava pa će biti lakše. Do tada radit ću ovako i neću odustati sve dok budem mogao.

MALI PLAVAC OBITELJI BEGIĆ IZ PROLOGA

Obilazak Ljubuških gospodarstvenika završili smo u selu Prolog u podrumu obitelji Begić, visoko obrazovanog bankar-

skog stručnjaka, izvršnog direktora FIMA BANKE d.o.o. za cijelu BiH, gdje je upravo u tijeku berba grožđa Mali plavac. I pored svih radnih obaveza uspijeva uzgojiti veoma suvremene nasade Žilavke, Blatine i jedini je proizvođač na ovim prostorima Malog plavca. Na okupu smo zatekli cijelu obitelj kako složno rade i prave vino. Tijekom razgovora s gospodinom Leonom Begićem saznajemo da nalaze na samoj granici Hercegovine i Hrvatske, tako da ja obično kažem da mi granica prolazi između nogu, što znači da pripadamo i jednoj i drugoj strani. Pošto sam se rodio u vinorodnom kraju, a i moji predci su se time bavili i tu ljubav sam i ja naslijedio. U međuvremenu sam završio školu i diplomirao i od 1988. godine sam u bankarstvu. Prošao sam pet banaka i sada sam

Pilići na Eko farmi Cerno

Slap Kravice

za svoje potrebe. Moje proizvode većim djelom uzmu prijatelji za svoje poslovne partnere, pa na taj način oni običu cijeli svijet. Na taj način dio završi i u Hrvatskoj, jer tamo imam mnogo prijatelja. Stariji sin mi je na trećoj godini agronomije i nadam se da će on nastaviti ovu tradiciju pa i povećati nasade i proizvodnju.

LJUDI SHVAĆAJU VAŽNOST EDUKACIJE

Na kraju posjete razgovarali smo i s predsjednikom općinskog vijeća Ljubuški gospodinom Davorinom Medićem i on je kazao; Kao predsjednik općinskog vijeća i predsjednik udruge za regionalni i ruralni razvoj smatram budućnost ove regije i Ljubuškog da se kreće u dobrom smjeru. Ljudi polako shvaćaju da je školovanje i edukacija temeljni preduvjet za progresivan rad i napredak. Svi ovi resursi i prirodne ljepote koje su Bogom dane, uz naše vrijedne ljude mogu se pravilno usmjeriti i oplemeniti samo uz stručne i školovane ljude. Da je to tako svjedoče svaki dan podignuti novi nasadi vinograda, voćnjaka, maslinika i povrtnjaka po svim pravilima suvremenog agrara. Povijesna i prirodna bogatstva Ljubuškog stvorila su preduvjet, pored ostalih djelatnosti, razvoj i ruralnog turizma. Ako znamo da se nedaleko nalazi i svetište Međugorje, te da kroz Ljubuški dnevno prođe preko 7 tisuća vozila, možemo shvatiti kolike su to prednosti koje je doista trebalo iskoristiti. U Ljubuškom je potpisana i deklaracija o međuregionalnoj suradnji sa Hrvatskim Farmerom iz Zagreba. Ljubuški je sudjelovao na niz manifestacija diljem Hrvatske, i sklopio mnoga prijateljstva. Bitno je pripomenuti da su i ove godine sudjelovali na Jesenskom Zagrebačkom Velesajmu u sklopu Eko-Etno Hrvatska, gdje smo na sudjelovanju prošle godine polučili velika priznanja. Danas imamo veliki broj veoma stručnih i školovanih ljudi svih profila, a to je također naše bogatstvo i naša spremnost da ovaj kraj preobrazimo u jednu od najtraženijih destinacija na ovim prostorima.

Tomislav DREZGA

Predsjednik vijeća Davorin Medić u vinogradu Nuićevih s agronomom Ivanom Marinovićem

na čelu grupacije FIMA banke iz Varaždina u Sarajevu. Prije desetak godina, dok je još otac bio živ, bio sam u dilemi, dali vinograd zapustiti ili ga obnoviti i uzdržavat. Prevagnulo je ovo drugo, shvatio sam da već imam tri sina i da se bez rada se ne može.

Bog nam je dao sve uvjete i resurse za bolji život, samo ga radom treba oplemeniti. Želio bih ako treba da mi djeca običu cijeli svijet, ali uvijek da se vrate na ovu grudu i ostanu na njoj. Veoma su mi drage ove naše hercegovačke sorte Žilavka i Blatina

ali posebne emocije gajim prema Malom plavcu i stoga sam jedini proizvođač toga vina na ovim prostorima. Šest godina sam se trudio da ishodim zaštitu zemljopisnog podrijetla i konačno sam uspio. Najbolja potvrda mi je ta što je daleko veća potražnja moga Plavca nego što ga ja mogu proizvesti. Ukupna proizvodnja u mom podrumu je između 13 i 14 tisuća litara.

Kao dodatni proizvod imam još rakiju Lozu i Travaricu. Proizvedem oko 600 litara tih rakija i oko 100 litara orahovice

EUROPSKI STOČNI SAJAM BROJ 1

- Sve najbolje i najpoznatije pasmine mliječnih i mesnih goveda se ili natječu ili predstavljaju na sajmu

• To je jednostavno show

U svom pozivnom letku sajam „SOMMET DE L' ELEVAGE“ u Clermont Ferrandu naziva se „europskim stočarskim sajmom broj 1“. Kako smo sajam ove godine posjetili drugi put, s pravom ocjenjujemo da to nije (ne bi smio ni biti) samo marketinški slogan. Radi se zaista o velikoj manifestaciji. Po broju poslovnih susreta i obavljenim i zaključenim poslovima sajam SOMMET DE L'ELEVAGE je svakako najveći specijalizirani Europski stočni sajam (za mliječna i mesna goveda, ovce, konje, koze, svinje, perad).

Prošle je godine sajam posjetilo 77.000 posjetitelja, sa više od 1000 izlagača i 1.800 životinja visoke genetičke

kvalitete (1100 goveda, 400 ovaca, 300 konja ...).

Sve najbolje i najpoznatije pasmine mliječnih i mesnih goveda se ili natječu ili predstavljaju na sajmu - Charollaise, Limousine, Blonde d'Aquitaine, Salers, Aubrac, Gasconne, Parthenaise, Maine Anjou, Bazadaise, Blanc Bleu Belge, Hereford, Piémontaise, Simmental, Angus, Holstein, Montbéliarde, Brune, Normande, Abondance, Tarentaise, Pie Rouge des Plaines, Jersiais itd.

Sajam se održava svake godine i to u regiji koja je broj jedan po proizvodnji

Detalj s jedne od brojnih revija

ga mnogi poznati europski stručnjaci i poznati uzgajivači kao i proizvođači poljoprivrednih strojeva, agro-opreme, materijala za uzgoj, genetičari, tvrtke koje pružaju usluge iz domene itd.

Svi sudionici našeg puta, a radilo se o vrsnim profesionalcima, složili su se da je ovo najbolje što su do sada vidjeli.

Na sajmu su tijekom dvodnevnog posjeta uspostavljeni brojni novi kontakti i dogovoreni novi poslovi. U svakom slučaju, Hrvati su bili rado viđeni gosti u dalekoj Francuskoj.

A: Branko ŽALAC,
dipl. oec./Hrvatski
poljoprivredni zadružni
savez

Ovo mogu samo francuzi

Pogled na jednu od brojnih izložbenih dvorana

LIMOUSIN GOVEDO

Ponos francuskih stočara

Odlikuje se dugim trupom, širokim leđima i ekstremno muskuloznim butovima, što čini osnovu za visoke vrijednosti klaoničnih osobina. Telenja bez većih poteškoća. Krave sa završenim porastom su teške oko 800, a bikovi 1.100 kg. Limuzinska rasa se posebno ističe visokim randmanom klanja, od 62 do 65%, i po tome čini sam vrh kod tovnih goveda. Limousine je po značaju druga tovná pasmina u Francuskoj (iza Charolaisa), s udjelom od oko 15% u ukupnom broju tovnih goveda u zemlji. U svijetu se uzgaja u više od 60 zemalja. Karakteristika pasmine je potpuno pigmentirana crveno-smeđa boja dlake tijela, sa svjetlijim krugovima oko očiju i svjetlijom njuškom i dlakom između butova. Sluznice su ružičaste boje. Ova pasmina živahnog temperamenta odlikuje se dugim trupom, širokim leđima i ekstremno muskuloznim butovima, što čini osnovu za visoke vrijednosti klaoničnih osobina. Relativno duge i blago oborene sapi krava i niže težine teladi pri rođenju (ženska 36 i muška 39 kg), omogućuju telenja bez većih poteškoća. Čak oko 92% porođaja protječe bez potrebe za pomoći, a kod prvotelki teška telenja su ispod 5%. Krave sa završenim porastom su teške oko 800, a bikovi 1.100 kg. Grla limuzinske rase postižu zadovoljavajuće priraste u porastu i tovu. Ako se junad nakon odbijanja intenzivno hrane, postižu s oko 10 mjeseci tjelesnu masu od 350 do 400 kg, a s 12-14 mjeseci 450-500 kg, ostvarujući dnevne priraste od oko 1.200 g. Limuzinska rasa se posebno ističe visokim randmanom klanja, od 62 do 65%, i po tome čini sam vrh kod tovnih goveda. Tome doprinose niske proporcije masti i kostiju u trupu. Meso je nježno i finog ukusa, a mast je u njemu povoljno raspoređena unutar i između mišićnih snopića. Zbog lakih telenja, limuzinski bikovi su naročito pogodni za ukrštanje s drugim rasama, posebno mliječnim. Takva ukrštanja kod nas s crno-bijelim i crveno-bijelim mliječnim kravama dala su meleze koji su imali veće dnevne priraste u tovu, veći randman trupova i veći udio mišićnog i masnog, a manje koštanog tkiva u polutrkama, u odnosu na grla čiji su očevi bili bikovi pasmine Holstein.

mesnih i mliječnih goveda u Europi, u regiji koja se nalazi na području Centralnog

Masiva u središnjoj i južnoj Francuskoj. Sajam je poznat i posjećuju

VINSKI SAJMOVI EUROPE

- Druženja, prezentacije, degustacije, ocjene i prije svega show ukratko je ono što se događa na vinskim sajmovima u svijetu

INGA je nastavak Vinovite koja se kao specijalizirani vinski sajam u Zagrebu održavala od 1993. godine. U posljednje vrijeme uz "Vinovitu" međunarodni sajam vina i opreme za vinarstvo i vinogradarstvo u istom vremenu održavala su se još četiri sajma i to: Gastro the, Turizam, Loring (lov i ribolov) i Vrt i dom (hortikulture). Od godine 1995. u organizaciju Vinovite uključena je i ocjena vina na kojoj konkurira oko 150 uzoraka vina. www.zv.hr - Pro Wein održava se svake godine u Düsseldorfu. Taj vinski sajam posjeti oko 35.000 posjetitelja od kojih je 17 posto inozemnih. Na površini od 35.426 m² izlaže 3.000 izlagača iz 37 zemalja svijeta. Ti podaci pokazuju da je Pro Wein jedan od najznačajnijih vinskih sajmova u Srednjoj Europi. 2009. Pro Wein održat će se od 29. do 31. ožujka. www.prowein.de

- Vinitaly se održava svake godine u Veroni, a prema površini i broju posjetitelja najjači je vinski sajam u Europi. Izložbeni prostor Vinitaly zauzima 64.567 četvornih metara i posjeti oko 150.000 posjetitelja od čega 20 posto inozemnih. 2009. godine Vinitaly održat će se od 2. do 6. travnja. www.gruppoitalianovini.com

- Vinexpo održava se svake druge godine u Bordeauxu. Značajan je po tome što je 30 posto inozemnih posjetitelja, a to mu daje pravi međunarodni karakter. Uz poznati Vinexpo organizira se i "Vinexpo overseas" i to svake druge godine u drugoj državi ili velikom gradu kao što je Vinexpo Asia - Pacific (1998.) u Hong Kongu, zatim U Tokiju (2000. i 2002.), New Yorku (2002.), Chicagu (2004.) i drugima. 2009. godine Vinexpo će se održati od 21. do 25. lipnja. www.sopexa.de

- BioFach je specijalizirani sajam za "Bio vina". Održava se u

• Detalj s Prowein sajma

www.gruppoitalianovini.com. Com. Vinitaly se održava svake godine u Veroni

Nürnbergu i daje dobar pregled cjelokupne proizvodnje bio vina. Održava se u drugoj polovici mjeseca veljače, 2009. održat će se od 19. do 22. veljače.

- Milesime Bio ima slične karakteristike kao i BioFach ali se održava u Narbonneu u Francuskoj s oko 190 izlagača. Održava se u mjesecu siječnju.

Komisije za ocjenu su na sajmovima puni posla

- Vinisud održava se svake druge godine u Montpellieru u Francuskoj, a pored vina izlažu se i jaka alkoholna pića.

- LIWF održava se svake godine u svibnju u Londonu 2009. od 12. do 14. svibnja. Na tom sajmu na površini od 15.000 m² izlažu isključivo proizvođači - ponuđači - vina iz drugih zemalja jer Engleska gotovo da nema proizvodnju vina.

- Alimentaria u Barceloni svake druge godine prezentira vina iz Španjolske, ali i s cijelog ovog južnoeuropskog područja. Na sajmu na površini od 22.000 m² izlaže oko 1000 izlagača. Održava se u prvoj polovici ožujka.

- VieWine održava se svake druge godine u Beču u impozantnom starom dvorcu Hofburgu. Izlagača bude na površini od 7.000 m² oko 500, a posjetitelja 13.000. Održava se u lipnju.

- MiWine u Milanu gdje na 16.000 m² izlaže oko 800 do 900 izlagača koje posjeti 15.000 posjetitelja.

- "Cape Wine Show" u Južnoafričkoj Republici održava se svake druge godine na površini od 16.000 m² gdje izlaže 260 proizvođača isključivo domaćih.

- "Fenavin" u Španjolskoj je na površini od 14.000 m²

- ANUGA je najveći sajam prehrane i pića, a održava se sva druge godine u Kölnu. Sljedeće, 2009. godine održat će se od 10. do 14. rujna. www.anuga.de

- MUNDUS VINI u Neustadtu u Njemačkoj pokrajini Pfalz. O veličini najbolje govori podatak da je ove godine ocjenjeno 5.343 uzorka.

PAŠNJACI PUNI SIMENTALCA, CHAROLLAISEA I LIMOUSINA

- Učešće poljoprivrede u BDP-u od 2.2% predstavlja za naše prilike ogromnu snagu. Preko polovice površine Francuske (56%) koristi se za poljoprivredne svrhe. Šume čine 28% površine, oranice i pašnjaci su najzastupljeniji način korištenja poljoprivrednog zemljišta, dok voćnjaci, vinogradi i ostali višegodišnji nasadi zauzimaju 1,2 milijuna ha

Na zahtjev naših brojnih stočara, posebno onih zainteresiranih za sustav krava – tele, ove smo godine posjetili najveći stočarski sajam u Europi „Sommet de l'Élevage 2008“ u Clermont-Ferrandu, Francuska, koji je na Internet stranici Hrvatskog poljoprivrednog zadružnog saveza. Posjet sajmu bila je ujedno i prilika da se kroz višednevno putovanje razgledaju stočarske farme i logističke institucije u Francuskoj, upozna poljoprivreda ove velike zemlje, a također i uspostave brojni poslovni kontakti, kako između samih sudionika putovanja, tako i na međunarodnoj razini.

FARME ISTOČNE FRANCUSKE

Republika Francuska je velika europska zemlja, čija je površina 550.000 km² (sa prekomorskim teritorijima 656.000 km²). U svjetskim razmjerima to nije velika površina (napr. to je veličina Savezne države Texas, SAD). Međutim, njezino značenje, gospodarstvo, kultura i civilizacijski iskoraci su neosporni, tako da je Francuska četvrta gospodarska sila u svijetu, a u poljoprivredi zauzima drugo mjesto, odmah iza SAD. Francuska je zemlja velikih raznolikosti i znamenitosti, s bogatim naslijeđem iz povijesti i umjetnosti, zemlja s izuzetno utjecajnom politikom u svijetu i država u kojoj je standard življenja jedan od najvećih u svijetu. Njezin BDP iznosio je 2007. godine 1.868 milijardi €, a po stanovniku 27.000 €. Iako je francuska poljoprivreda druga u svijetu, njezino učešće u BDP-u iznosi svega 2.2%. Najveći dio BDP-a čine usluge (77%), zatim industri-

ja i graditeljstvo. Učešće poljoprivrede u BDP-u od 2.2% predstavlja za naše prilike ogromnu snagu. Preko polovice površine Francuske (56%) koristi se za poljoprivredne svrhe. Šume čine 28% površine, oranice i pašnjaci su najzastupljeniji način korištenja poljoprivrednog zemljišta, dok voćnjaci, vinogradi i ostali višegodišnji nasadi zauzimaju 1,2 milijuna ha.

Godine 2005. u Francuskoj je poslovalo 735.000 farmi. Vlasnicima dviju trećina farmi poljoprivreda je jedino zanimanje, a prosječna veličina farmi je oko 40 ha.

Zadugarstvo u Francuskoj ima dugu tradiciju, a današnje zadugarstvo karakterizira velika raznolikost. Istraživačka, izvozna i marketinška funkcije zadruga koncentrirane su na nacionalnoj razini, dok je proizvođačka funkcija ostala na lokalnoj razini. Planom razvoja poljoprivrede Francuske iz 1999. godine, u francusku se poljoprivredu uvode europska načela ruralnog razvoja, pri čemu zadruge trebaju biti ključan nositelj lokalnih projekata.

Koliko su jake francuske zadruge najbolje pokazuje njihovo učešće na tržištu: duhan 100%, sjemenarstvo 98%, žitarice 74%, vinarstvo 52%, mljekarstvo 49%, opskrba inputima 45%, stočarstvo 34% itd.

Sa svim ovim podacima upoznajemo se dok vijugavom cestom iz prijevoja Mont Blanc prekrivenim prvim ovogodišnjim snijegom spuštamo prema central-

Bellonovi su goste dočekali i tradicionalnim francuskim konjakom

Mirko Devčić iz Gumexa i Ivanić Grad igospodin Bellon poigrao se s kopunom

nom platou Francuske i mjestašcu Châtenayu, gdje posjećujemo farmu gosp. Bernarda Bellona. U dnevnoj sobi prastare i nimalo kičaste kurije domaćin sa suprugom i dvije kćeri dočekuje grupu s doručkom prepunim specijaliteta francuske nacionalne kuhinje. Našlo se tu čuvenog francuskog konjaka i čuvenih vina.

OBITELJ BELLON I SUSTAV KRAVA-TELE

Obitelj Bellon nije tipičan, ali svakako je jedan od vrijednih primjera francuskog farmerstva. Kada su otkupili i okupnili ze-

mljište farme (posjeduju 81 ha zemljišta) započeli su sa stočarenjem u sustavu krava-tele, koji ovdje zbog prirodnih uvjeta ima dugogodišnju tradiciju. Zemljište je u funkciji farme: na 5 ha siju ječam, na 7 ha kukuruz, a ostalo su pašnjaci i štalski objekti. Pored toga što je proizvođač stotinjak grla charollaise-a i limousin-a, gosp. Bellon je i trgovac stokom te vrstan poznavalac pojedinih pasmina goveda i konja.

Ciljano smo se ovaj puta usredotočili na razgovor o prekrasnim kravama pasmine limousin, koje su mirno pasle oko nas. Limousin goveda dobila su ime po istoimenoj francuskoj pokrajini, a krase ih najveći randman mesa (55% i više) te najfinija mišićna vlakna i boja

mesa koja je posebni specijalitet. Od mnogobrojnih osobina krase je dobro majčinstvo, prikladnost za križanje te zadovoljavajući prirasti u tovu. Krave su pretežni dio godine na pašnjacima, a samo u najvećim zimama sklanjaju se i prihranjuju u odgovarajućim objektima.

Kako je dio naše grupe vezan uz mljekarsku proizvodnju, nakon upoznavanja s farmom gosp. Bellona, upućujemo se njegovom prijatelju Jeanu Libelbeu, vlasniku farme mliječnih krava. Prije toga gosp. Bellon nas vodi na regionalni sajam u mjestu Foire-rail. Impresionirani smo! To sabirno mjesto je natkriveni prostor veličine nogometnog stadiona sa svom pratećom logistikom za

pojedine životinje. Kako je sajam bio prethodnog dana, došli smo u vrijeme čišćenja i dezinfekcije. Na semaforu se vide rezultati prethodnog dana – prodano je 692 bikova, 694 teladi, 592 krave, 10 ovaca i 29 konja. Ovakav objekt nemamo u Hrvatskoj, a kolege iz Bjelovarskog sajma već vide svoju poslovnu šansu.

KRAVE MONTBELIARDE PASMINE

Nakon sajma posjećujemo mliječnu farmu farmera Jeana Libelbeua. Tu se susrećemo s više iznenađenja.

Prvo, on posjeduje stado od 80 krava na slobodnom vezu, kod nas vrlo malo poznate pasmine montbeliarde. Stoka je u vrhunskoj kondiciji – krave su na ispaši, telad također, ali odbijena. Ta „francuska simentalka“ proizvodi do 7.500 litara visokokvalitetnog mlijeka godišnje. Mlijeko otkupljuje zadruga po cijeni od 0,40 € po litri. Drugo iznenađenje su kokoši. Naš domaćin je poznati uzgajivač kokoši na otvorenom. Te koke „iz naše mladosti“, kojih je nažalost sve manje, vidimo na našim seoskim dvorištima,

Uzgoj kokoši na otvorenom

lepršavo skakuću oko skromno opremljene farme. Cijena kilograma ovako uzgojene kokoši iznosi 10 €.

KUPONI HRANJENI MLIJEKOM

Treće iznenađenje – kopuni hranjeni mlijekom. U zaista skromnim uvjetima, rekli bi u kokšinjcima naših baka uzgajaju se kopuni – francuski specijalitet broj 1, i to pijuci mlijeko uz manji dodatak kukuruznog brašna. O kakvom se specijalitetu radi, najbolje govori podatak da kilogram očišćenog kopuna doseže cijenu od 25 €.

Godine 2005. u Francuskoj je poslovalo 735.000 farmi

Kad smo već mislili napustiti ovu čarobnu farmu sa svim ekološkim atrakcijama i slikovitošću starog francuskog sela, domaćin inzistira na još jednom posjetu. Ulazimo u trofejnu sobu – rijetko viđenu, ispunjenu pokalima i priznanjima. Naime, ponosni

Sudionici putovanja

Putovanje je organizirano u suradnji Hrvatskog poljoprivrednog zadrugnog saveza i Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Sudionici puta bili su predstavnici zadrugnih i znanstvenih institucija, trgovačkih društava i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, i to, iz Hrvatskog poljoprivrednog zadrugnog saveza – predsjednik Nadzornog odbora i voditelj grupe Branko Putarek; zatim s agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. Mladen Knežević, predstojnik Zavoda za specijalnu proizvodnju bilja. Tu su bili još i PZ Ivanec – upravitelj dr. Stjepan Cerovečki, Zadrugari braniteljske zadruge „AGRO 2006.“ iz Siska i Sisačko-moslavačke županije – voditelj Milivoj Jajčinović, upravitelj, zatim predstavnici tvrtke „Dukat“ predvođeni Milanom Petrovićem, rukovoditeljem Službe za otkup i razvoj proizvodnje mlijeka; pa Slavko Zlomislčić s grupom ljudi iz Bjelovarskog sajma. Na putu su bili i predstavnici i vlasnici tvrtki „Gumex-eko“, „Korina“ d.o.o., „Sunčane livade“ d.o.o., zatim predstavnici Hrvatskog stočarskog centra i Ureda za gospodarstvo Sisačko-moslavačke županije.

domaćin je prvak u uzgoju domaće plave kokoši i kopuna. Diplomom mu je dodijelio osobno predsjednik države. Svi smo oduševljeni a domaćin, bez razloga, govori: „Francuska nije Pariz i Lyon. Doživjeti Francusku i njezinog običnog, malog čovjeka, bogatog u duši i imanju, a nadasve skromnog po ponašanju, može se samo na francuskom selu i dubokoj francuskoj provinciji.“ Skromni objekti, ali zato vrhunska oprema i vrhunski strojevi, te proizvodnja uz puno odricanja i rada, ali uz život bez stresa, čine zadovoljstvo života. Iako, kako kaže domaćin, i ova nova vremena... Nestaje za one

koji je ne poznaju, ova čudna i čudesna Francuska.

CHAROLLAIS – PONOS FRANCUSKOG STOČARSTVA

Stotinjak kilometara dalje, u mjestu Charollais cijelim središtem dominira modernistička skulptura bika. Dočekuje nas predsjednik udruge proizvođača goveda i ovaca poznate pasmine charollais – kako mnogi kažu ponosa francuskog stočarstva. Vodi nas na farmu na kojoj se rodio bik iz Centra za travnjaštvo Agronomskog fakulteta. Vlasnik farme nam, uz veliko zadovoljstvo, sa svojom unučicom pokazuje svoje blago – prekrasne primjerke ove čuvene francuske

„Francuska simentalka“ proizvodi do 7.500 litara visokokvalitetnog mlijeka

me iznosi prosječno 23 krave, a u nas 2,8; europski proizvođači prosječno drže 17,3 krave, a naši 2,9; europska farma proizvede godišnje 128.000 litara mlijeka, a naša 8.800. Od toga farma u Europi proda 120.000 litara mlijeka, a u Hrvatskoj 5.700 litara. Proizvođač u Europskoj uniji proda 328 litara mlijeka na dan, a u Hrvatskoj samo 18.

Kod mesnog govedarstva situacija je izuzetno nepovoljna. Prema godišnjem izvješću Hrvatskog stočarskog centra Hrvatska ima svega 346 krava charollais, 501 hereford i 80 goveda angus.

Osnovicu proizvodnje mesa u Hrvatskoj čini telad pasminskog porijekla koje služi za proizvodnju mlijeka, a trenutno se u Hrvatsku uvozi 100 – 120 tisuća teladi za tov. Goveđe meso, kao što je poznato, kontinuirano uvozimo, dok s druge strane imamo ogromne pašnjačke površine.

Svi ovi poznati podaci bili su povod da grupa priznatih stručnjaka vidi francuski model govedarstva, posebno sustav krava-tele, upozna se sa odgovarajućim pasminama i najnovijim znanstvenim i tehnološkim dostignućima u proizvodnji mesa u ekstenzivnom govedarenju. Po ocjeni sudionika ciljani zahtjevi stručnog puta u potpunosti su ispunjeni, a pred poduzetnicima je da ostvare i primjene niz korisnih poduzetničkih ideja koje su imali prilike vidjeti.

Ukoliko želite sudjelovati na nekom od budućih zanimljivih stručnih ekskurzija kakve često organizira Hrvatski poljoprivredni zadrugni savez možete se javiti autoru teksta na mail adresu bzalac@hzs.hr ili na telefon 01 4922-935.

A: Branko ŽALAC, dipl. oec./ Hrvatski poljoprivredni zadrugni savez

pasmine. Kako to kaže jedan naš vrsni poznavalac: „Ona je stvarno najbolja u svemu, a ostale su samo nekim osobinama bolje od nje. Jedino je slaba u mliječnosti prema svojoj veličini i potrebnama krupne teladi.“

Slabiji poznavaoći ove teme ostaju bez komentara. Kad smo u nastavku puta stali uz farmu goveda Sallers, također prekrasnih i neponovljivih životinja, razvila se žustra diskusija o prednostima i manama pojedinih pasmina. Dok su stočari ostajali pri svojim tezama, ekonomisti su konstatali: nema loše stoke, ima loših gospodara. Rezultat se uvijek vidi na tržištu.

U Europskoj uniji kapacitet far-

EU agroinfo

agrotehnika

Poljoprivredni savjetnik

3 časopisa u jednom

svakog 15. u mjesecu

NOVO

SMS – narudžba pretplate

S vašeg mobitela pošaljite poruku s imenom i prezimenom te adresom na koju želite primati časopis.

Uz uplatnicu prvi primjerak šaljemo besplatno.

098/9503-745

091/5106-956

Ako ipak ne želite preplatu, molimo vas da primjerak časopisa poklonite prijateljima...

KUŠANJE VLASTITOG VINA ILI RAKIJE

- Za pružanje usluga prehrane, pića i napitaka, seljačko domaćinstvo treba imati blagovaonicu odnosno prostoriju za usluživanje gostiju, kuhinju kapaciteta koji odgovara kapacitetu blagovaonice odnosno prostoriji za usluživanje gostiju koji se izražava brojem sjedećih mjesta, ali i spremište za hranu kapaciteta kuhinje

Apartman u kojem se gostu pruža usluga smještaja u seljačkom domaćinstvu treba ispunjavati slijedeće minimalne uvjete:

1. površina poda apartmana mora biti najmanje 8 m² po jednoj postelji; svijetle, zračne i suhe, a zidovi soba i prostora za dnevni boravak oličeni ili obloženi tapetama, drvom i sl.,
3. da su podovi od materijala koji omogućava lako održavanje čistoće, a podovi i zidovi sanitarnih prostorija moraju biti od materijala koji ne propuštaju vodu;
4. da prozori i balkonska vrata imaju zavjesu, ili neku drugu vrstu zaštite od pogleda izvana;
5. da u apartmanima koji se koriste i zimi postoji osiguran odgovarajući način grijanja prostorija apartmana s temperaturom od najmanje 18,5 C;
6. da svaka soba apartmana ima postelju, noćni ormarić ili policu uz postelju, ormar ili nišu ili drugi odgovarajući namještaj za odijela i rublje isključivo za goste, najmanje 4 vješalice po postelji, jednu stolicu i jednu pepeljaru po postelji;
7. da u svakoj sobi apartmana pored glavnog osvjetljenja, postoji osvjetljenje i kod postelje, s tim da se glavno svjetlo može paliti i gasiti kod ulaza u sobu apartmana;
8. da se u prostoru apartmana za pripremanje jela mora nalaziti odgovarajući štednjak za kuhanje, hladnjak, sudoper sa hladnom i toplom tekućom vodom, odgovarajući namještaj za držanje namirnica i posuđa, odgovarajuće posude za pripremanje i usluživanje jela, te pribor za jelo za onoliko osoba koliko je postelja u apartmanu;
9. da se u prostoru za dnevni boravak i blagovanje apartmana nalazi: jedan kauč ili dvije fotelje s naslonom, stol, stolice (koliko je postelja u apartmanu) i najmanje jedna pepeljara;

NAJMANJE DVA POKRIVAČA PO POSTELJI

10. da kupaonica ima kadu ili polu kadu ili tuš kadu i umivaonik. U kupaonici treba biti police ili ormarići za toaletni pribor, vješalica za odlaganje odjeće, ogledalo s pogodnom rasvjetom, utičnica za električne aparate, prostirač i najmanje dva nosača za ručnike. Kupaonica mora imati i zahod, ako zahod nije u odvojenom prostoru. U kupaonici mora biti tekuća hladna i topla voda koja se može koristiti u toku čitavog dana i noći, čaša i dva ručnika po postelji;

11. sobe apartmana trebaju imati postelju ležajne površine 190x90 cm za jednu osobu, a 190x140 cm za duplu (francusku) postelju i pristup postelji s obje strane;

12. da ima madrac za svaku postelju, te najmanje dva pokrivača po postelji;

13. da je u apartmanu vješalica s najmanje onoliko kuka koliko postelja ima apartman te odgovarajući prostor za odlaganje obuće;

14. da je u apartmanu odgovarajući broj košarica za otpatke, te osiguran dnevni odvoz otpadaka.

Soba u objektu obitelji Sklepić u Karancu

Za pružanje usluga prehrane, pića i napitaka, seljačko domaćinstvo treba imati blagovaonicu odnosno prostoriju za usluživanje gostiju, kuhinju kapaciteta koji odgovara kapacitetu blagovaonice odnosno prostoriji za usluživanje gostiju koji se izražava brojem sjedećih mjesta, ali i spremište za hranu kapaciteta kuhinje. Obavezan je i rashladni uređaj za čuvanje namirnica, pića i napitaka. Usluživanje gostiju jelom, pićem i napicima može se obavljati i u prostoru za usluživanje na otvorenom. No, zahtjevi za kuhinjom su ipak teže ispunjivi. Kuhinja treba imati termički uređaj za pripremanje jela i napu odgovarajućeg kapaciteta odzračivanja iznad termičkog uređaja ili prirodnu ventilaciju, kao i sudoper s dva korita za pranje posuđa i pribora za jelo s miješalicom

Podrum obitelji Josić u Zmajevcu

za toplu i hladnu vodu. Tu su i police ili ormarići za sušenje ili smještaj posuđa i pribora za jelo, kao i hladnjak odgovarajućih dimenzija za kapacitet kuhinje. Zračenje kuhinje treba biti izvedeno tako da zrak iz kuhinje ne ulazi u blagovaonicu. Blagovaonica, odnosno prostorija za usluživanje gostiju, treba imati odgovarajući broj stolova, stolica ili klupa i dobro ozračenje i osvjetljenje. Pod u blagovaonici odnosno prostoriji za usluživanje gostiju ne smije biti klizav, mora biti od materijala koji ne propušta vodu i lako se čisti i održava. Gostima se kod usluživanja hrane treba staviti na raspolaganje papirnati ili platneni ubrus. Pribor za jelo treba biti od nehrđajućeg materijala. Stolovi u blagovaonici, odnosno prostoriji za usluživanje gostiju trebaju biti pokriveni tekstilnim, papirnatim ili plastičnim stolnjacima ili podlošcima ispod pribora i posuđa za jelo. Spremište za hranu treba biti odvojeno od kuhinje i dovoljno zračno, te treba imati odgovarajuće police odnosno regale za smještaj namirnica i pića. Za održavanje lako pokvarljivih namirnica i pića trebaju se postaviti rashladne komore ili hladnjaci odgovarajućeg kapaciteta.

KUŠANJE SAMO U KUŠAONICI

Usluge kušanja vlastitog vina ili rakijske moraju se pružati u kušaonici (vinotočje) koja može biti uređeni dio stambenog ili gospodarskog objekta, u zatvorenom, natkritom ili na otvorenom prostoru. Zahodi moraju biti odgovarajuće prirodno ili umjetno osvijetljeni i provjetreni te stalno opremljeni toaletnim papirom. S unutarnje strane zahoda (osim kad je zahod u sastavu sobe) mora postojati kuka za vješanje odjeće i naprava za zaključavanje vrata. Podovi u zahodu moraju biti od materijala koji ne propušta vodu i koji se lako čisti. Potrebno je mnogo toga nabrajati a uvjeti moraju biti gotovo kao u hotelu najviših kategorija. No, upravo iz toga razloga svima savjetujemo da dobro prouče Zakon jer kada su u pitanju kupaonice teško je moguće krenuti u preinake nakon negativnog rješenja komisije koja odobrava rad.

V.KROO

NASLJEĐIVANJEM SE NE MOŽE DIJELITI OPG

- Može se očekivati da jedan dio gospodarstava neće moći nastaviti sadašnju poljoprivrednu proizvodnju jer neće biti konkurentan u novim uvjetima zajedničkog tržišta EU-a

Što se podrazumijeva pod dopunskom djelatnošću u poljoprivredi u EU i kakvi su uvjeti za postupak uvođenja pojedine djelatnosti mnogi se pitaju. Navedeno je pitanje u kontekstu Zajedničke poljoprivredne politike EU-a relevantno jedino ako se odnosi na potporu koja se osigurava za diversifikaciju djelatnosti na poljoprivrednim gospodarstvima. Naime, kao što su poljoprivrednici slobodni izabrati vrstu poljoprivredne proizvodnje kojom će se baviti, imaju slobodu baviti se i drugim vrstama poslovnih aktivnosti za koje ocijene da će im donijeti veći dohodak. Ako poljoprivrednik pri tome računa na potporu iz proračuna EU-a, tada se ona odobrava prema propisima koji u EU reguliraju pitanje ruralnog razvitka. Politika

ruralnog razvitka u EU predviđa niz prioriteta za koje se može odobriti potpora, uključujući i prioritete. Ti prioriteti su diversifikacija aktivnosti radi osiguravanja alternativnih prihoda i poticanje turizma i obrtničkih djelatnosti. Na razini EU-a nisu precizirane vrste dopunskih djelatnosti u poljoprivredi za koje će se odobriti potpora u okviru politike ruralnog razvitka. Bitno je da pojedinačni projekti za koje se traži sufinanciranje iz EU-a budu u skladu s nacionalnim planom ruralnog razvitka. On precizira odabrane prioritete i mjere na nacionalnoj razini, očekivane rezultate, procjenu potrebnih sredstava i mjerodavna tijela za provedbu plana ruralnog razvitka. Zajedničke institucije EU-a sudjeluju u politici ruralnog razvitka svake pojedine zemlje prije svega putem odo-

- Rješenje može biti pronalazak dodatnih izvora prihoda od drugih djelatnosti

bravanja nacionalnog plana, a zatim i u nadzoru provedbe mjera i ciljeva iz nacionalnog plana. Može se očekivati da jedan dio gospodarstava neće moći nastaviti sadašnju poljoprivrednu proizvodnju jer neće biti konkurentan u novim uvjetima zajedničkog tržišta EU-a. To se prvenstveno odnosi na nekomercijalna staračka poljoprivredna gospodarstva, ali i na gospodarstva koja se još nisu specijalizirala za određenu proizvodnju. Rješenje za ta gospodarstva može biti pronalazak dodatnih izvora prihoda od drugih djelatnosti (primjerice seoski turizam, obrti i sl.).

Mjere strukturne politike, koje među ostalim uključuju dohodovnu potporu, trebale bi olakšati ove promjene i osigurati primjeren životni standard za ovu kategoriju gospodarstava. Dakle, pogrešno bi bilo zaključiti da će isključivo zbog ulaska u EU nestajati pojedina poljoprivredna gospodarstva kao i to da je smanjenje tog broja samo po sebi negativan proces. Procjenjuje se da se svake godine u Europi za 2-3% smanjuje broj poljoprivrednih gospodarstava i sigurno je da ti procesi ne mogu zaobići ni Hrvatsku. Činjenica je da je u pojedinim slučajevima

prestanak bavljenja određenom djelatnošću za pojedina gospodarstva najbolja opcija. Jednako je tako ohrabrujuća spoznaja da prestanak jedne aktivnosti može otvoriti prostor za početak nekih novih što također doprinosi daljnjem razvitku sektora u cjelini. Mjere koje sprječavaju pretjeranu parcelizaciju poljoprivrednih površina predviđene su u odredbi Članka 56. Zakona o poljoprivrednom zemljištu, kojim je propisano da se obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo ne može nasljeđivanjem dijeliti.

M.FILIPOVIĆ

VELIKA IZMUZIŠTA NAJVIŠE SU TRAZILI KUPCI IZ RUSIJE

- Najviše je posjetitelja zabilježeno iz ujedno i najstočarskijih europskih zemalja. Iz Nizozemske, Austrije, Švicarske, Belgije i Danske - Zlatne medalje Schaueru, Big Dutchmanu, Schuitemakeru i Westermanu

U Hannoveru je od 16. do 19. studenog održan popularni Euro tier s mnoštvom izlagača s područja stočarstva. Riječ je o najvećoj i najpopularnijoj izložbi dostignuća u stočarstvu, opreme, hrane, tehnologije ali i žive stoke. World poultry Show, ili svjetska izložba peradstva privukla je ogromnu pažnju, a ništa manje nije bila zapažena i specijalka BioEnergy Europe. Cijeli jedan paviljon je pak bio posvećen bio plinu. Koliko pažnje samo je bilo prema životinjama kojima su stalno prali noge, dokaz je da je riječ o pravom Show. Slijedeći će Euro tier biti održan u isto vrijeme 2010. godine i očekuje se da će imati više od 130 tisuća posjetitelja koliko ih je imao ovoje-senski. Organizator DLG ovu izložbu organizira 130 godina, a ove godine možemo reći da je i Euro tier po mnogima bio i najveća svjetska izložba opreme, strojeva, genetike, i u ostalom svega što farmeri kupuju. Firme iz 46 zemalja izložilo je svoje proizvode. Zanimljiv je podatak da je 22 tisuće posjetitelja bilo na Euro tieru prvi puta i došli su iz 80 zemalja. Najviše je posjetitelja zabilježeno iz ujedno i najstočarskijih europskih zemalja.

Iz Nizozemske, Austrije, Švicarske, Belgije i Danske. Izložbeni prostor za govedarstvo i dalje je najzastupljeniji i najprivlačniji, a odmah za njim se ističe prostor za svinjogojstvo. Svoj su dan «Young Farmers Day» imali i mladi stočari a koji se taj dan zajedno sa studentima okupilo više od 5 tisuća, a na samom «partiju» bilo ih oko 2500. Zlatne medalje su dobili Schauer Maschinenfabrik, Westerman GmbH, te Big Dutchman i Schu-

itemaker Machines. Schauer je zlato dobio za kompjutorsko praćenje hranidbe za svaku životinju individualno, a Big Dutchman za sistem identifikacije jaja, a Schuitemaker za sistem automatskog hranjenja. Westermanu je pak zlato osvojio sistem čišćenja podova. Pogledajte zajedno s nama dio slika koje dočaravaju atmosferu na Euro tieru.

Euro tier, sajam stočarstva, menadžmenta i tehnike koja se direktno i indirektno koristi u suvremenoj stočarskoj proizvodnji, održan je od 11.11.2008. do 14.11.2008. u njemačkom gradu Hanoveru.

BOKSOVI ZA ODGOJ TELADI

Jeftin, jednostavna i efikasan odgoj ženske teladi danas je jedna od osnova konkurentno – sposobne proizvodnje mlijeka, a sistem daje dobre rezultate. Na slici (desno) prikazan je jedan od modela boksova predstavljenih na EUROTIRU

2008. Na krovu se može uočiti kanal za provjetravanje, kojem je u zimskom period osnovni cilj

Westermanov čistač podova

da odvodi vlagu, koja nastaje prilikom disanja teleta. U ovog modela, na lijevoj strani boksa napravljen je prozor, koji se po potrebi može otvarati, odnosno zatvarati. U nekih modela, predstavljenih na tom sajmu, taj prozor se nalazi na zadnjem dijelu boksa, što je također dobra solucija za provjetravanje u toku velikih vrućina, tokom ljetnog perioda. Boksovi pružaju dobru mogućnost farmeru da prati razvoj teleta u toku prva

Govedarstvo je ipak bilo u prvom planu

2 mjeseca, a ujedno smanjuje rizik prenošenja nekih infekcija između teladi.

OGRADE, PREGRADE, LEŽIŠTA ITD.

Asortiman ograda, pregrada i sličnih elemenata, koji olakša-

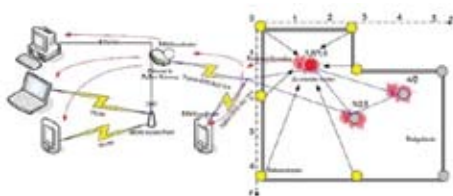
Trenutak s uručivanjem nagrade za Big dutchman

vaju držanje i upravljanje sa životinjama na farmama, bio je veliki. Jednu od najboljih ponuda imalo je njemačko poduzeće Zimmermann. Predstavili su i različite tipove podloga za ležišta, posebno onih od gume. Na ovom sajmu prikazan je veliki broj različitih rješenja automatskih „češagija“ (na slici), od kojih su domi-

nirale one sa dva češlja, u obliku obrnutog L. One predstavljaju jedan od metoda, poboljšanja uvjeta života životinja u štali (well-being). Cilj im je počesati i očistiti kravu, a ublažuju posljedice stresa kod krava. Pale se automatski po pritisku životinje na češalj, a obično su osigurane s motorom snage 220 V/50 Hz. Na sajmu je bio i veliki izbor pojilice. Prevladavale su otvorene pojilice, s puštanjem vode na pritisak, te velika korita sa mogućnošću zagrijavanja vode, kao osiguranje od niskih temperatura. Pojilice sa loptom, vjerojatno zbog loših higijenskih pokazatelja i sporog navikavanja krava, polako izlaze iz mode.

IZMUZIŠTA

Na sajmu je bilo više proizvođača izmuzišta različitih kapaciteta i oblika. Širenjem slobodnog sistema držanja krava, a prema zakonima EU o držanju krava, proizvođači se sve više prilagođavaju uvjetima na tržištu, tako da je u ponudi bilo nekoliko tipova izmuzišta za manja

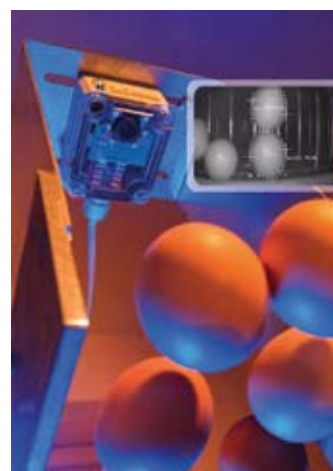
Schauerovo kompjutorsko praćenje hranidbe

stada. Na slici broj 3. prikazana je grupa posjetioaca sajma, kako preko slušalica na ušima sluša pojašnjenja o radu izmuzišta od predstavnika firme. Za veće tipove izmuzišta, prije svega roto tip izmuzišta, najviše se bili zainteresirani ruski kupci. Robot sistem muže privukao je veliku pažnju kupaca. Sistem je veoma dobar, jednostavan i efikasan, međutim zbog velike cijene, najčešći njegovi kupci su farmeri iz nordijskih zemalja, Velike Britanije, Novog Zelanda i Australije.

Finska firma PELLON i norveški TKS, predstavili su uređaje za automatsko dodavanje hrane u štalama. U ponudi su sistemi i za slobodni i za vezani način držanja krava. Sistemi su kompletno automatizirani, omogućuju ishranu i koncentriranom i

kabastom hranom. Farmer jednostavno napuni ulazno skladište sa hranom, a potom robot sam uzima i dodaje pred krave. Najbolje je kad je krmni stol u

Nagrađena kamera za jaja Big Dutchmana

sredini, a krave uzimaju hranu voljno, sa obje strane. Robot pravilno raspoređuje hranu, toliko puta koliko farmer zada u programu. Tore Søyland farmer iz Norveške, na farmi od 50 muznih grla ima robot za mužu i TKS-ov robot za ishranu. Robot dodaje hranu 8 puta dnevno, između 6 ujutro i 1 poslije ponoći. Kaže da na pripremu hrane on potroši 45 minuta sedmično, a 10 minuta dnevno na ishranu krava, svog radnog vremena. Navedeni proizvođači kažu da se upotrebom ovakvog sistema ishrane može znatno uticati na povećanje proizvodnje mlijeka. Pitanje je što kad robot zakaže. A vjerojatno i tu ima odgovarajuće rješenje.

A: J. PFAFF-SAUER
snimci: Dražen

RUKOVANJSKI, J. PFAFF-SAUER i EUROTIER PRESS

- Najbolji omjer ubanih maslina 1 naprama 3, jedna zelena jedna poluzrela i jedna zrela

NIKAD ČUDNIJA GODINA ZA DALMATINSKE MASLINARE

NAJEV: NEKI MOGU SAMO BOGU ZAHVALITI ŠTO SU MASLINE UOPĆE I PREŽIVJELE

- Ako uspijem otkupiti veće količine dio ću plasirati i u domaće trgovačke lance, ističe Ivan Najev iz Najeva, vlasnik jedne od najvećih hrvatskih uljara

Rijetke su godine kada je maslina uzastopce jednako rađala, ali ova je posvema različita, kako po rodu tako i po radmanima. Obilazeći maslinare i uljare obavio sam niz razgovora i većina maslinara se slaže da je ovo bila doista posebna godina za njih. Posjetio sam i najveće uljare na ovim prostorima, vlasništvo gospodina Najev Ivana iz Najeva. Njihov kapacitet prerade od 300 tona dnevno najbolji su pokazatelj

kakva je bila ovogodišnja berba i koliki postotak ulja su davale. Tijekom razgovora gospodin Najev je kazao: Ovo je jedna od najslabijih godina od kada se pamti na području općine Marina. Ako znamo da na ovim prostorima raste preko 300 tisuća stabala masline, onda to može biti pokazatelj i za šire područje. Od lipnja mjeseca pa do prije 20-30 dana nije bilo kiše. Nakon nekoliko dana kiše masline su se oporavile ali radmani se

nisu znatnije popravili. Oni se kreću od 7 pa sve do preko 20%, a to je znatno ispod očekivanog. Sa područja Primoštena Burnog, trogirskog i kaštelanskog područja se penju i preko 22 %, poglavito na nasadima koji imaju navodnjavanje. To su ogromne oscilacije, a najveći razlog tome su vremenske prilike, ovisno o količini padavina. Poneki maslinari mogu zahvaliti Bogu što su mu nasadi uopće i preživjeli. I moje uljare će ove godine

Vajić Jozo prošlogodišnji zlatni maslinar i zlatnu uljar

preraditi puno manje maslina od planiranog ali ih nisam niti gradio za velike količine, već da maslinari ne moraju čekati, pa odmah nakon branja mogu preraditi u ulje. To stoga što želim da ulja budu doista visoke kakvoće, jer ja otkupljujem samo takva ulja. Ulja plasiram na inozemno tržište i to zemlje Europe pa čak i Amerike. Ove uljare imaju vlastiti

brend i pakovine, a ulja su samo ekstra djevičanska. Ako uspijem otkupiti veće količine dio ću plasirati i u domaće trgovačke lance. Ove godine namjeravam otkupiti oko 80 tisuća litara vrhunskog ulja. Okup ide dobro i nadam se da će naše hrvatsko maslinovo ulje stići na mnoge svjetske trpeze.

A:T.DREZGA

Jozo Vajić ipak zadovoljan

Razgovarao sam i s prošlogodišnjim zlatnim maslinarom i zlatnim uljarom gospodinom Vajić Jozom, kakva je situacija u njegovom masliniku i što on misli o ovogodišnjoj berbi. Tom prigodom je kazao: urod u mom masliniku ove godine je za oko 50% slabiji od prošlogodišnjeg, ali glavni uzrok je što sam ja izvršio rezidbu i smanjio prekomjerni rod, kako bi maslina lakše podnosila vremenske neprilike i plod bio još bolji. Prošle godine sam na 100 stabala ubrao preko 7 tisuća kila. Ove godine plod mi je dao nešto preko 12% ulja i ja sam veoma zadovoljan. Veoma je bitno poštivati strogo termine koje propisuje struka, kada su u pitanju rezidba, gnojidba i zaštita masline. Navodnjavanje je posebno pitanje i kako uslijed globalnog zatopljenja klimatski uvjeti se mijenjaju, a to će se događati sve češće, nužno je osigurati potrebnu vlagu maslini bilo na koji način. Za to nisu potrebna prevelika sredstva, dovoljno je u masliniku iskopati bazen i položiti foliju, koja se može kupiti u poljoljekarnama. Tijekom kišnog vremena bazen se napuni i ima dovoljno vode za potrebe masline.

EuroWolf

Germany

www.acm-mehanizacija.hr
www.foton-perkins.com
www.euro-wolf.com

ISKORISTITE OVU JEDINSTVENU PRILIKU!

**POVRAT KAPITALNIH
ULAGANJA JE 40%**

**75 ks
105.000 KN***

EuroWolf 754/4WD

Motor: 4 cilindra, 75 kS

Pogon: 4 x 4

 Perkins Licence

*Isporuka odmah

*PDV i grijana kabina su uključeni u cijenu.

DISTRIBUTERI:

Banjavić d.o.o., Karlovac, 047/641-290
Santini d.o.o., Vinkovci, 032/308-340
Panex agm d.o.o., Čakovec
Agronom d.o.o., Požega, 034/319-051
Džambo trade d.o.o., Virovitica, 033/730-764
Danijel d.o.o., Pleternica, 034/311-087
Val-ma d.o.o., Križ, 01/2820-627
Mar d.o.o., Bjelovar, 043/251-021
Adria panos d.o.o., Osijek, 031/351-235

Tel: 01/6621 311, Mob: 091/6608 092